

Niniejszy dokument nie stanowi doręczenia w trybie art. 15 zzs⁹ ust. 2 ustawy COVID-19 (Dz.U.2021, poz. 1842)

Sygn. akt I ACa 628/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 czerwca 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Beata Kurdziel
Protokolant:	Katarzyna Mitan

po rozpoznaniu w dniu 30 maja 2022 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa O. R. i M. M. (1)

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 8 stycznia 2020 r., sygn. akt I C 1058/15,

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że nadaje mu treść:

„I. zasądza od strony pozwanej (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz:

- powódki M. M. (1) kwotę 69 915,79 zł (sześćdziesiąt dziewięć tysięcy dziewięćset piętnaście złotych 79/100) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 28 maja 2014r. do dnia zapłaty oraz kwotę 17 478,95 zł (siedemnaście tysięcy czterysta siedemdziesiąt osiem złotych 95/100) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 24 lipca 2015r. do dnia zapłaty,

- powódki O. R. kwotę 52 436,85 zł (pięćdziesiąt dwa tysiące czterysta trzydzieści sześć złotych 85/100) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 24 lipca 2015r. do dnia zapłaty;

II. oddala powództwo w pozostałej części;

III. zasądza od strony pozwanej na rzecz powódek M. M. (1) i O. R. kwoty po 6 304,50 zł (sześć tysięcy trzysta cztery złote 50/100) tytułem kosztów procesu, ustalając, iż koszty opinii wykonanych w sprawie ponosi strona pozwana i pozostawiając rozliczenie w tym zakresie referendarzowi sądowemu.”;

2. oddala apelację w pozostałej części;

3. zasądza od strony pozwanej na rzecz powódek kwoty po 2025zł (dwa tysiące dwadzieścia pięć złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Beata Kurdziel

Sygn. akt I ACa 628/20

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 13 czerwca 2022 roku

Powodowie M. M. (1), J. R., O. R. domagali się zasądzenia od strony pozwanej (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. na swoją rzecz kwoty 139 831,59 zł z należnymi odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 26 maja 2014 roku do dnia zapłaty tytułem odszkodowania za nienależyte wykonanie prac budowlanych w zakresie budynku przy ul. (...) w K.. Nadto powodowie wnieśli o zasądzenie od strony pozwanej na ich rzecz solidarnie kosztów procesu.

Na uzasadnienie żądania podali, że w budynku, który nabyli, po odbiorze protokolarnym i rozpoczęciu użytkowania ściany w różnych częściach domu zaczęły sukcesywnie zamakać. W dniu 25 marca 2008r. J. R. zawiadomił stronę pozwaną, wzywając do dokonania naprawy, a następnie w dniu 4 maja 2010r, zawiadomił o zamknięciu ściany zachodniej garażu, co prowadzi do zagrzybienia, oraz że pomieszczenie mieszkalne od strony południowej posiada zawilgocenia od połaci dachowej do poziomu II i I piętra. Z uwagi na brak reakcji ze strony pozwanej, M. M. (1) dokonała niezbędnych napraw, zawiadamiając uprzednio stronę pozwaną. Pozwana odmówiła naprawy, wskazując, że usterki budynku są wynikiem samowoli budowlanej sąsiada. Powodowie wskazali, że prace naprawcze w obrębie ścian garażu wygenerowały koszty w kwocie 43 588,59 zł, a zgodnie z opinią biegłego sporządzoną w toku sprawy (...) przedmiotowy budynek został wzniesiony z naruszeniem zasad sztuki budowlanej, a koszty usunięcia wad wynoszą 96243 zł.

Strona pozwana (...) Spółka Akcyjna w W. wniosła o oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów procesu. Wskazała, że przyczyną zawilgocenia ścian i posadzki nie jest brak wykonania właściwej izolacji budynku, a zmiana zagospodarowania terenu wokół budynku dokonana po dacie jego protokolarnego odbioru. Zmiana zagospodarowania terenu dokonana została przez powodów oraz właściciela sąsiedniego budynku poprzez podwyższenie poziomu wjazdu ponad zabezpieczenie przeciwwilgociowe, co spowodowało zawilgocenie ścian.

Wyrokiem z dnia 8 stycznia 2020 roku Sąd Okręgowy w Krakowie zasądził od strony pozwanej (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powodów M. M. (1), J. R., O. R. solidarnie kwotę 139.831,59 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi: od kwoty 135.588,59 zł od dnia 26 maja 2014 roku do dnia zapłaty oraz od kwoty 4.243 zł od dnia 23 lipca 2015 roku do dnia zapłaty (pkt I), w pozostałej części powództwo oddalił (pkt II) oraz zasądził od strony pozwanej na rzecz powodów solidarnie kwotę 12.609 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, ustalając, iż koszty opinii wykonanych w sprawie ponosi strona pozwana i pozostawiając rozliczenie w tym zakresie referendarzowi sądowemu (pkt III).

W uzasadnieniu ww. wyroku Sąd Okręgowy wskazał, że bezsporne w sprawie były następujące okoliczności:

W dniu 26 września 2003 roku (...) S.A. (...) z siedzibą w W. zawarła z J. R. umowę sprzedaży, na mocy której strona pozwana zobowiązała się sprzedać, a powód kupić nieruchomość składającą się z: a) udziału w działce odpowiadającego powierzchni działki nr (...), zgodnie ze Wstępnym Projektem Podziału stanowiącym załącznik nr(...) do umowy, b) udziału wynoszącego 1/19 części nieruchomości składającej się z działek nr (...) pow. 0,0994 ha, nr (...) o pow. 0,0560 ha, nr (...) o pow. 0,0164 ha, nr (...) o pow. 0,0948 ha, zgodnie ze Wstępnym Projektem Podziału stanowiącym załącznik nr (...) do umowy. Stosownie do § 2 ust. 2 umowy sprzedaży strony postanowiły, że wraz z nabyciem przez kupującego prawa własności udziału w działce, kupujący nabyte prawo własności budynku mieszkalnego oznaczonego nr (...), o całkowitej pow. użytkowej 155,2 m⁽²⁾ zawierającego na parterze: garaż, składzik, kuchnię, łazienkę, pokój dzienny, hol; na poddaszu: 4 pokoje, łazienkę i hol. Dnia 14 października 2005 roku powód z M. M. (1), za zgodą strony pozwanej, zawarł umowę cesji praw i obowiązków wynikających z umowy sprzedaży z dnia 26 września 2003 roku, tj. a) udziału wynoszącego 1/2 części w nieruchomości składającej się z działki nr (...) o pow.

2 a 78 m⁽²⁾, położonej w K., dzielnica K., obręb(...), zabudowanej budynkiem mieszkalnym oznaczonym nr (...) przy ul. (...) w K., b) połowy udziału wynoszącego 1/19 części w nieruchomości składającej się z działek nr (...) o pow. 162 m⁽²⁾ (tereny mieszkaniowe) oraz (...) o pow. 2.501 m⁽²⁾ (drogi), położonej w K. dzielnica K., obręb 34.

W wykonaniu zobowiązania zawartego w umowie z dnia 23 września 2003 roku została zawarta umowa sprzedaży w formie aktu notarialnego przed notariuszem P. F. w dniu 14 października 2005 roku w K., Rep. (...), na skutek której doszło do przeniesienia własności wyżej opisanej nieruchomości na rzecz J. R. i O. R. (udział 1/2 na zasadach wspólności majątkowej małżeńskiej) oraz M. M. (1) (udział 1/2).

W dniu 24 stycznia 2005 r Inspektor Nadzoru w dzienniku budowy potwierdził zakończenie prac budowlanych osiedla domków jednorodzinnych z dokumentacją.

Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego w K. nie wyraził sprzeciwu co do zakończenia robót przez inwestora, jak również nie toczyło się postępowanie nadzorcze co do spornej inwestycji.

Na mocy uchwały Nadzwyczajnego Walnego Zebrania akcjonariuszy (...) S.A. z siedzibą w W., podjętej w dniu 21 czerwca 2012 roku, na podstawie art. 492 § 1 k.s.h. doszło do przejęcia spółki (...) S.A. z siedzibą w K. przez spółkę (...) S.A. z siedzibą w W..

Nadto, Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W projekcie wykonawczym budynku, na życzenie powodów w 2004 roku, zostały wprowadzone zmiany związane m.in. z poszerzeniem płyty schodów zewnętrznych, przystosowanie dla podjazdu (rampy). Prace te wynikały z konieczności przystosowania wejścia do nabywanego domu od drogi osiedlowej dla matki powódki, która jest osobą niepełnosprawną. Zrezygnowano zatem z planowego wejścia (trzech schodów) i zastąpiono go podjazdem tak, aby mógł wjeżdżać wózek inwalidzki. Cena zakupu nieruchomości została powiększona o cenę uzgodnionych umownie modyfikacji, tj. o 11.984 zł, w tym za podjazd policzono 750 zł i cena została zapłacona. W trakcie prac inwestorskich wykonano zbrojenia pod wykonanie pochylni. Przed datą planowanego odbioru budynku M. M. (1) zauważyła, że inwestor nie wykonał pochylni zgodnie z założeniami zmodyfikowanego projektu, tj. wejście do budynku zostało wykonane wg. pierwotnego projektu. Okoliczność ta została zgłoszona stronie pozwanej, która zmodyfikowała zagospodarowanie terenu przed budynkiem przy ul. (...) jeszcze przed jego odbiorem, w sposób, który został utrzymany do dnia dzisiejszego, tj. ujednolicono nachylenie kostki przy wjeździe do garażu z wejściem do domu, likwidując stopnie przy schodach wejściowych.

W trakcie prac inwestorskich na nieruchomości przy ul. (...) w K. doszło do awarii instalacji wody zimnej w pomieszczeniach parteru tego budynku. Stojąca na podłodze tych pomieszczeń woda spowodowała zamoczenie wylewek i przedostanie się pod warstwy izolacyjno - ocieplające. W orzeczeniu techniczno-mikologicznym Zakładu (...) z maja 2005 r. wskazywano na konieczność skucia tynków do wysokości widocznych plam odbarwieniowych, w wypadku stwierdzenia zawilgocenia płyty i warstwy ocieplającej – całkowite skucie wylewki, osuszenie. W Ekspertyzie budowlano – konstrukcyjnej z dnia 12 lipca 2005 mgr. inż. bud. ląd. M. F. (1) wskazał, iż w wyniku awarii zawilgocone zostały tynki oraz poszczególne warstwy posadzki, przegrody (...). Wykonawca zerwał wszystkie warstwy posadzki i przystąpił do osuszania pomieszczeń. Wskazał również, iż obecnie można przystąpić do wykonania poszczególnych warstw posadzki, a nad całością remontu należy zapewnić stały nadzór techniczny przez Inspektora Nadzoru Budowlanego.

W dzienniku budowy brak informacji na temat zalania i prac związanych z jego usuwaniem, w tym dodatkowych prac związanych ze skuwaniem wylewki, jej osuszaniem i wykonaniem ponownej. Nie wskazano zakresu, nie były te prace także nadzorowane przez Inspektora Nadzoru Budowlanego.

W dniu 3 sierpnia 2005 roku powód oraz przedstawiciel strony powodowej spisali protokół zdawczo-odbiorczy przedmiotowego budynku. W pkt 1.1. stwierdzono, że budynek w zakresie jego usytuowania, rozkładu pomieszczeń, specyfikacji podstawowego standardu wykończenia jest zgodny z postanowieniami Umowy i Protokołem Modyfikacji

zatwierdzonym przez kupującego, a usterki nie powodujące odmowy dokonania odbioru przez kupującego oraz termin ich usunięcia przez sprzedającego są wymienione w pkt 4 protokołu. W pkt 1.2. stwierdzono, że wykończenie nieruchomości jest zgodne z planem oraz specyfikacjami Umowy. W pkt 1.5. postanowiono, że sprzedający przekazuje, a kupujący przejmuje budynek oraz nieruchomość z dniem podpisania protokołu. Z racji faktu, iż budynek był zalany wodą, powód zgłosił żądanie jego osuszenia.

Po odbiorze domu i zamieszkaniu w nim, od 2007-2008 roku, ściany w różnych częściach domu zaczęły sukcesywnie zamakać. Ślady wilgoci pojawiły się na parterze, w garażu wraz z częścią mieszkalną. W związku ze zwiększeniem częstotliwości pojawiania się śladów wilgoci, J. R. pismem z dnia 25 marca 2008 roku zawiadomił stronę pozwaną o stwierdzonych nieprawidłowościach i wezwał ją do dokonania naprawy. W piśmie powód powołał się wprost na rękojmię za wadę fizyczną rzeczy i zgłosił, że zachodnia ściana garażu od strony sąsiedniego segmentu jest zamknięta od fundamentu, a wilgoć przechodzi na konstrukcję ściany, co prowadzi do odchodzenia płytek gresowych, zniszczenia ściany i występowania zagrzybienia. Wskazał on również, że pomieszczenia mieszkalne od strony południowej domu posiadają zawilgocone ściany od połączenia dachowej do poziomu II i I piętra.

Strona pozwana nie odpowiedziała na wystosowane do niej przez powoda pismo. W związku ze stale pogarszającym się stanem technicznym budynku, tj. zamakania ścian wewnątrz budynku, powódka M. M. (1) poinformowała stronę pozwaną o przystąpieniu do usunięcia wad, informując ponadto pismem z dnia 4 maja 2010 r., że koszty prac zostaną przedstawione stronie pozwanej w celu ich zwrotu na rzecz powodów. Wskazała także, iż od dwóch lat przedstawiciel strony pozwanej R. D. (1) nie rozwiązał zgłaszanego problemu.

R. D. (1) we wrześniu 2006 r. przejął prowadzenie spraw gwarancyjnych na os. (...) w imieniu strony pozwanej. Wcześniej świadek nie był na tym osiedlu, w tym przy budynkach (...). W chwili gdy pojawił się na osiedlu podjazdy przed budynkami (...) zostały wyrównane. Ostatni raz był w 2010 r., gdy powódka wezwała do dokonania odkrywki w garażu. Przedstawiciele strony pozwanej mieli możliwość zapoznania z odkrywką. Od zgłoszenia zawilgożenia do wykonania opinii przez stronę pozwana minął rok.

W odpowiedzi na pismo powódki strona pozwana pismem z dnia 11 maja 2010 r. wskazała, że nie uznaje wady w postaci zamakania ścian oraz zagrzybienia ściany garażu, w związku z czym odmawia naprawy w ramach rękojmi udzielonej przy zakupie nieruchomości. W tym zakresie strona pozwana powołała się na opinię mgr inż. D. K. z listopada 2009 roku, wskazując winę w tym zakresie sąsiada J. P. poprzez wykonanie samowoli budowlanej w zakresie przebudowy podjazdu i przestrzeni wejścia do budynku.

D. K. wykonywał swoją ekspertyzę bazując na twierdzeniach strony pozwanej, co do przebudowy podjazdu przez właściciela nieruchomości sąsiadującej z powódką, oznaczonej nr(...)i podjazdu powódki. Sam nie miał wiedzy, iż faktycznie do takich przeróbek doszło.

Podjazdy przed budynkami nr (...) przy ul. (...) wykonała strona pozwana. Przed budynkiem powodów podjazd jest obecnie tak ukształtowany jak był, w chwili przekazania im budynku w sierpniu 2005 r. W 2010 r. został wykonany remont, po którym odtworzono teren. Remont ten był związany z wykonanym przez powodów remontem garażu, zgłoszonym stronie pozwanej. Była potrzeba wykonania izolacji, stąd kostka była naruszona, a następnie ukształtowanie odtworzone. Po oddaniu budynku przy ul. (...) podjazd, który był pierwotnie wybudowany na jeden pojazd i miał pas zieleni, zapadł się. Wada została zgłoszona i w ramach reklamacji podwykonawca wykonał naprawę reklamacyjną, a zarazem wykonał podjazd na dwa samochody. Naprawa był wykonywana w 2005 r., na zlecenie strony pozwanej, jeszcze zanim powodowie zamieszkali w swoim budynku. Tak jak podjazd przed budynkami nr (...) przy ul. (...) wykonane są także podjazdy przed budynkami np. (...),(...),(...) i(...).

Powódka nie zgodziła się z tym stanowiskiem wskazując na niedokonanie przez stronę pozwaną rzetelnego badania stanu budynku, z uwzględnieniem prac odkrywkowych. Jednocześnie powodowie wystąpili o prywatną ekspertyzę inż. S. M. (1) celem ustalenia przyczyn zamakania ścian w budynku przy ul. (...) w K.. W swojej ekspertyzie inż. S. M. (1) jako przyczynę występowania zacieków wskazał, że w toku robót, w zakresie zabezpieczenia obiektu izolacją przeciwwodną i przeciwwilgociową, popełniono błędy skutkujące zamakaniem ścian zewnętrznych i wewnętrznych,

a także warstw posadzki w garażu, co jest niezgodne z przepisami techniczno-budowlanymi. Opisana ekspertyza została zakwestionowana przez stronę pozwaną. W piśmie z dnia 14 lipca 2010 r powódka wskazała, iż w obecności przedstawiciela strony pozwanej dokonano odkrywek, które wskazały na zawilgocenie i zalanie całej płyty betonowej z wysiękiem na ściany. Fakt zamakania został zgłoszony dwa lata wcześniej. Powódka wskazała, iż oczekuje od dewelopera natychmiastowej reakcji i działania w tej sprawie.

W związku z negatywnym stanowiskiem strony pozwanej co podstaw odpowiedzialności za wady budynku powodowie, w obawie o stan budynku i możliwość jego zagrzybienia w związku z kilkuletnim zawilgoceniem, zlecieli wykonanie w garażu niezbędnych prac naprawczych na swój koszt. Ze względów finansowych prace nie były prowadzone w części mieszkalnej. Remont został przeprowadzony zgodnie z wytycznymi przedstawionymi przez inż. S. M. (1). Prace naprawcze obejmowały: usunięcie nieprawidłowo wbudowanych materiałów ze ścian fundamentowych do głębokości ok. 100 cm poniżej poziomu betonowej kostki, wykonanie hydroizolacji ścian, ułożenie na ścianach fundamentowych płyt styropianu ekstrudowanego, odtworzenie tynku cienkowarstwowego, zasypianie z zagęszczeniem wykopu, ułożenie betonowej kostki, w garażu: usunięcie z posadzki i ścian płytek ceramicznych wraz z wylewką i folią budowlaną, usunięcie najbardziej zawilgoconego tynku w obszarze przyposadzkowym, osuszenie zawilgoconych powierzchni, ułożenie na podkładzie betonowym izolacji przeciwwilgociowej, wywinięcie izolacji podkładu betonowego do wysokości 20 cm na ściany, wyłożenie płyt styropianu, wykonanie wylewki cementowej ze spadkiem, wzmocnienie jej siatką przeciwpęprzną, wykonanie pasków dylatacyjnych wzdłuż ścian, odtworzenie posadzki z płytek ceramicznych. Koszt remontu wyniósł łącznie 43.588,59 złotych i został poniesiony przez powodów. Od momentu wykonania remontu zamakania nie następują w garażu.

Strona pozwana wykonała izolację poziomą i pionową niezgodnie z założeniami projektu budowlanego zatwierdzonego Decyzją nr (...) z dnia 10 września 2003. Strona pozwana stosownie do projektu powinna w toku prac budowlanych zastosować beton z dodatkami do ławy i ściany fundamentowej oraz płyty posadzkowej, który spełnia wymóg „wodoszczelności”. W dzienniku budowy brak jest wpisu kierownika budowy na temat wykonanych izolacji przeciwwilgociowych oraz brak jest wpisu inspektora nadzoru na temat sprawdzenia i odbioru izolacji przeciwwilgociowych. Same prace budowlane zostały wykonane z naruszeniem reguł sztuki budowlanej poprzez niedokładnie wykonanie izolacji poziomej, a w szczególności brak połączenia poziomego izolacji ścian fundamentowych z izolacją poziomą podposadzkową pomieszczeń parteru budynku. Stanowiło to główną przyczynę powstania zawilgoceń na ścianach budynku wnioskodawczyni. Dodatkowo przyczyną zamakania może być niedostateczne dosuszenie budynku po awarii sieci wodociągowej. Zmiana zagospodarowania terenu okalającego budynek nie miała wpływu na powstanie wad budynku. Zamakanie pojawia się od zamieszkania powodów, a remont garażu i związane z tym zagospodarowanie terenu miało miejsce w 2010 r.

Wykonane przez powodów prace remontowe w 2010 roku, a przeprowadzone w oparciu o założenia prywatnej ekspertyzy, były zasadne w kontekście stwierdzonych wad budowlanych, a ich koszt był uzasadniony. Koszt dodatkowych robót remontowo-budowlanych, które należy wykonać wewnątrz budynku powodów w celu usunięcia wszystkich negatywnych skutków wadliwie przeprowadzonego procesu budowlanego wynosi 97.854,45 złotych brutto.

Konieczne dodatkowe prace remontowo-budowlane wewnątrz budynku przy ul. (...) celem usunięcia wady polegającej na zamakaniu ścian mają polegać na: demontażu istniejących mebli garderoby oraz zabudowy stałej szafy kuchni wraz z ich zabezpieczeniem oraz ponownym montaż, rozebraniu posadzek z płytek gresowych w łazience, wiatrołapie, pom. gospodarczym i kuchni, rozbiórce posadzki drewnianej, rozbiórce i ponownym montażu kominka wraz z urządzeniami, skuciu posadzki cementowej o gr. 5 cm, usunięciu folii budowlanej o gr. 0,2 mm, obiciu pasów o szerokości do 20 cm tynków wew., wykonaniu iniekcji krystalicznej w celu odtworzenia izolacji poziomej ścian zew., wykonaniu izolacji płyty fundamentowej z zastosowaniem masy bitumicznej firmy (...) wraz z montażem taśm uszczelniających układanych na fasetach zamontowanych w narożach, ułożeniu wełny mineralnej (...) gr. 6 cm-55,4x30%, ułożeniu folii (...) jako izolacji poziomej wraz z wywinięciem na ściany, wykonaniu wylewki cementowej o gr. 2 cm, pogrubieniu wylewki o 1 cm, posadzki cementowej wraz z cokolikami- dopłata za zbrojenie posadzki siatką stalową zgrzewaną, wykonaniu pasów z tynku szerokooporowego C. (...) pasem szerokości średnio 20 cm na

ścianie przy posadzce, wykonaniu hydroizolacji poziomej wylewki posadzki środkiem typu płynna folia, ułożeniu płytek gresowych na posadzkach, przygotowaniu podłoża pod cokoliki płytkowe o wys. 10 cm z płytek gresowych z przecinaniem płytek, cokoliki o wys. 10 cm z płytek gresowych układane metodą zwykłą z przycinaniem płytek, ułożeniu posadzki drewnianej dębowej z desek szer. 9 cm i dł 1.2, 1.3, 1.5. m, dwukrotnym malowaniu farbami emulsyjnymi doborowymi wewnętrznych tynków z gruntowaniem, wywiezieniu gruzu z terenu rozbiórki samochodem samowładowawczym na odległość 1km przy ręcznym załadowaniu, wywiezieniu materiałów do utylizacji na odległość do 1km- folia z rozbiórki i styropian, sprzątaniu po robotach malarskich.

Powodowie wielokrotnie wzywali stronę pozwaną do zapłaty dochodzonej niniejszym postępowaniem kwoty, począwszy od 20 maja 2014 roku.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dowodów z dokumentów prywatnych (pisma stron, prywatne ekspertyzy, faktury, dziennik budowy), jak również w oparciu o zeznania świadków I. P., M. P., B. P., częściowo I. W., częściowo M. F. (2), dowodu z przesłuchania powódki. Podstawą ustaleń była także opinia główna i uzupełniająca biegłego sądowego G. D. (1) złożona w toku niniejszej sprawy oraz w toku sprawy(...). Odnośnie ustaleń w zakresie zmiany zagospodarowania wejścia do budynku Sąd wskazał, że strony uzgodniły w tym zakresie modyfikację wejścia do budynku w zakresie budowy pochylni dla osób niepełnosprawnych. Skoro te prace nie zostały wykonane, logicznym jest, że została zgłoszona wada, w następstwie czego wykonane zostały prace naprawcze przez sprzedającego. Przedłożone nagrania z czerwca 2005r. nie dokumentują stanu z chwili odbioru tj. z sierpnia 2005r. Za w pełni wiarygodną uznana została opinia biegłego G. D. (1) – z opinii uzupełniającej wynika w sposób jasny, że strona pozwana wykonała instalację przeciwwilgociową w sposób niezgodny z projektem. Badanie szczelności użytego betonu nie było przy tym konieczne, gdyż powstawanie wykwitów wilgoci w budynku jest okolicznością obiektywną. Podniesienie terenu wokół budynku nie mogło mieć znaczenia dla powstania wykwitów wilgoci ze względu na fakt, że poziom budynku na skutek podsypywania fundamentów nie mógł się zmienić, a problem związany z zwilgoceniem ma swoją przyczynę w zjawiskach kapilarnych, jakie zachodzą w instalacji poziomej budynku i braku właściwego zabezpieczenia instalacji pionowej.

W stanie faktycznym sprawy, w ocenie Sądu Okręgowego powództwo zasługiwało na uwzględnienie. Powodowie domagali się naprawienia szkody wynikającej z niewłaściwego wykonania izolacji przez stronę powodową. Szkada częściowo w zakresie garażu została usunięta i w tym zakresie powodowie dochodzili pokrycia wydatków już poniesionych na usunięcie szkody. Natomiast w pozostałym zakresie domagali się zasądzenia stosownego odszkodowania celem dopiero pokrycia kosztów związanych z usunięciem wady. Bezsporne w sprawie było, że strony łączyła umowa sprzedaży nieruchomości. Od 2007 roku w budynku zaczęły pojawiać się zacieki na ścianach- najpierw w garażu, a potem w salonie. W toku postępowania dowodowego stwierdzono, że wykwity wilgoci ujawniły się na skutek poważnych wad konstrukcyjnych budynku, tj. niedokładnego wykonania izolacji poziomej, a w szczególności braku połączenia poziomego izolacji ścian fundamentowych z izolacją poziomą podposadzkową pomieszczeń parteru budynku. Okoliczność powyższą Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o opinie biegłego G. D.. Strona pozwana w toku postępowania miała możliwość weryfikacji wad i uczestniczenia w odkrywkach celem ich weryfikacji. Biegły w swojej opinii powołał się na odkrywki dokonane samodzielnie w mieszkaniu powodów lub na zdjęcia z odkrywek dokonanych przy udziale strony pozwanej – a więc przez nią weryfikowanych. W rzeczywistości mimo wskazania przez biegłego konkretnych wad wykonawstwa zarzuty strony pozwanej sprowadzały się wykazywania, że do zamknięcia nie mogło dojść, bo do betonu dodano środek P., który miał tworzyć warstwę nieprzemakalną. Przy czym strona pozwana wносиła o przeprowadzenie badania z opinii instytutu na te okoliczności. W ocenie Sądu Okręgowego opinia ta była nieprzydatna. Oczywiście jest, iż gdyby zabezpieczenie budynku przed wilgocią było wykonane prawidłowo, to nie pojawiłyby się wykwity wilgoci. Odkrywki wskazywały, iż ta wilgoć jest. Już po wykonaniu wylewek pater budynku był zalany, istniało nawet zagrożenie mikologiczne, posadzki miały być skuwane i na nowo wykonywane. Taki remont powinien się odbywać pod nadzorem Inspektora Nadzoru Budowlanego, co nie miało miejsca, fakt wykonywania tego remontu i jego zakresu nie znalazł nawet odzwierciedlenia w dzienniku budowy. Zatem które warstwy skuto i jak wyglądała naprawa nie znajduje odzwierciedlenia w dokumentach. Faktem jest natomiast występowanie wykwitów na ścianach i wilgoci w odkrywkach na podłodze. Sąd Okręgowy nie dał wiary twierdzeniom strony pozwanej o

zmianie zagospodarowania terenu przed domem powodów i sąsiada pod nr (...) poprzez ich samowolne działania. Fakt zmiany wejścia do domu wynikał z umowy stron i było to potwierdzone nawet przez oświadczenia architektów strony pozwanej. Powódka wykonując remont garażu poprawiła izolacje na zewnątrz i odtworzyła zagospodarowanie terenu. Po wykonaniu przez nią prac w garażu i poprawieniu izolacji na zewnątrz garaż już nie zamaka. Trudno zatem przyjąć, iż zamaka część domu po przeciwnej stronie właśnie w wyniku tego remontu, bo nie daje się to pogodzić z zasadami logicznego rozumowania.

Odwołując się do treści art. 471 k.c. Sąd Okręgowy wskazał, że na skutek ujawnienia plam wilgoci, w celu doprowadzenia przedmiotu umowy do stanu zgodnego z jej postanowieniami, konieczne było dokonanie remontu pomieszczenia garażowego z uwzględnieniem prawidłowego wykonania izolacji ścian fundamentowych z izolacją poziomą oraz usunięcia następstw wskazanej wady konstrukcyjnej budynku. Remont w opisanym zakresie został zlecony i opłacony przez powodów. Jego koszt wyniósł 43.588,59 złotych i w ocenie Sądu Okręgowego miał charakter zgodny z cenami rynkowymi na czas przeprowadzenia. Koszt prac remontowych niewątpliwie stanowi zatem ubytek, jaki ponieśli powodowie w swoim majątku ze względu na nienależyte wykonanie zobowiązania przez stronę pozwaną. Szkoda ta, pozostaje również w adekwatnym związku przyczynowo-skutkowym z nienależytym wykonaniem zobowiązania przez stronę pozwaną. W tym zakresie Sąd Okręgowy ustalił, po pierwsze, że teren przed budynkiem przy ul. (...) został zamieniony przez stronę pozwaną w związku z niewykonaniem przez nią pochylni dla osób niepełnosprawnych, ale koniecznością dostosowania wjazdu dla osoby niepełnosprawnej, a po drugie, że okoliczność ta i tak nie miała żadnego znaczenia w kontekście przedmiotowych wad budynku- opierając się w tym zakresie na stanowisku wyrażonym przez biegłego sądowego. W toku postępowania dowodowego ustalono również dalej idące skutki nienależytego wykonania budynku przy ul. (...), tj. stwierdzono pojawianie się dalszych wykwitów wilgoci wewnątrz części użytkowej domu, których usunięcie wymaga analogicznych zabiegów jak te zlecone przez powodów w 2010 roku. Sąd Okręgowy ustalił, że koszt remontu wynosi 97.854,45 złotych brutto. Okoliczność, iż powodowie do chwili zamknięcia przewodu sądowego nie zlecieli i nie opłacili dodatkowych prac naprawczych, nie ma znaczenia dla możliwości zasądzenia na ich rzecz żądanej kwoty tytułem naprawienia szkody, gdyż poprzez szkodę na gruncie prawa cywilnego należy rozumieć również różnicę między wartością rzeczy bez usterek a wartością wadliwego przedmiotu świadczenia. W niniejszej sprawie różnica ta stanowi koszt koniecznego remontu budynku, który został ustalony przez Sąd na kwotę 97.854,45 złotych brutto.

Sąd Okręgowy zaznaczył, że strona pozwana w toku postępowania nie udowodniła, że nie ponosi winy, tj. stosownie do art. 472 k.c. w zw. z art. 355 k.c. wypełniła swoje zobowiązanie z należytą w danych okolicznościach starannością, a w związku z okolicznością, iż prowadzi działalność deweloperską, że prowadzone przez nią działania prowadzące do spełnienia świadczenia spełniały standard zawodowego charakteru dewelopera. Niewątpliwie charakter stwierdzonej wady konstrukcyjnej budynku wyklucza możliwość przyjęcia, że prowadzone przez stronę pozwaną prace były wykonywane zgodnie z należytą starannością. Wobec powyższego Sąd Okręgowy uznał roszczenie odszkodowawcze powodów za zasadne. W związku z okolicznością, iż suma adekwatnych kwot prac naprawczych ustalonych przekracza wysokość żądania pozwu, Sąd Okręgowy stosownie do art. 321 k.p.c. zasądził na rzecz powodów roszczenie zgodne z ich żądaniem. Sąd Okręgowy orzekł o odsetkach ustawowych za opóźnienie stosownie do art. 481 § 1 k.c. i żądania pozwu w tym zakresie, przyjmując, że roszczenie odszkodowawcze ma charakter bezterminowy i staje się wymagalne po wezwaniu (art. 455 k.c.). Przy czym przed wniesieniem pozwu strona pozwana była wezwana o zapłatę kwoty 135588,59 zł pismem z dnia 20 maja 2014 r, co do pozostałej części żądania to została kwota zasądzona z odsetkami liczonymi od dnia doręczenia pozwu.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniosła strona pozwana (...) Spółka Akcyjna w W., zaskarżając go w całości i wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania.

Apelująca zarzuciła:

1. naruszenie przepisów prawa procesowego tj.:

1) art. 233 § 1 k.p.c. i art. 327¹ § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 316 §1 k.p.c. poprzez naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów oraz brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego oraz dokonanie dowolnej jego oceny wbrew regułom logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego, poprzez pominięcie istotnych dla sprawy okoliczności faktycznych powodujących nieprawidłowe ustalenie okoliczności mających znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, jak też braku zweryfikowania opinii biegłego sądowego w zakresie budownictwa ogólnego i konstrukcji w kontekście zebranego w sprawie materiału, jak też przez wyprowadzenie wniosków końcowych sprzecznych z zebraniem materiałem dowodowym, co miało wpływ na wynik sprawy, prowadząc do niewłaściwego przyjęcia, że szkoda, która powstała po stronie powodów jest następstwem nienależytego wykonania umowy sprzedaży nieruchomości przez pozwaną; a także przyjęcie, że Sąd Okręgowy pozostaje zwolniony od samodzielnej oceny prawnej stanu sprawy, jak też pozostaje bezkrytycznie związany oceną wyrażoną w opinii biegłego sądowego, nawet jeżeli ta pozostaje w sprzeczności z całym zebraniem w sprawie materiałem dowodowym, w tym z opiniami innych biegłych oraz zasadami logicznego rozumowania, w zakresie ustalenia szkody, jej przyczyn, osób zobowiązanych do naprawienia tej szkody i ewentualnej wysokości szkody;

2) art. 232 k.p.c. w związku z art. 3 k.p.c. oraz art. 6 k.c. poprzez naruszenie zasady kontrydiktoryjności poprzez uniemożliwienie stronie pozwanej obrony w sprawie, w szczególności poprzez:

a) niedopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego, pomimo iż wnioski wyprowadzone przez biegłego G. D. (1) pozostają w jaskrawej sprzeczności z całym zebraniem w sprawie materiałem dowodowym (z zeznaniami wszystkich świadków oraz innymi opiniami ekspertów wydanymi w niniejszej sprawie oraz opinią pierwszego biegłego powołanego w sprawie, zarówno co do przyczyn powstania uszkodzeń w budynku powodów, jak również w zakresie rzekomej wadliwości wykonania izolacji przeciwwilgociowej w budynku powodów, wpływu podwyższenia terenu na wystąpienie przemoczeń budynku oraz ustaleń relewantnych w sprawie faktów w postaci braku dokonania pomiaru terenu istniejącego w stosunku do stanu projektowanego);

b) uniemożliwienie stronie pozwanej zadawania pytań przesłuchiwanym świadkom poprzez uchylanie wszystkich pytań (na jakikolwiek temat) poza pytaniem, czy teren przed budynkami przy ul. (...) nr (...) i nr (...) w K. został zmieniony, w jaki sposób i przez kogo, a które to kwestie Sąd I instancji następnie uznał w zaskarżonym wyroku za pozostające bez znaczenia dla rozstrzygnięcia;

c) przerywanie wypowiedzi świadkom nawet w połowie zdania, uniemożliwianie świadkom swobodnej wypowiedzi, zakaz formułowania zdań, które w ocenie sądu były zbędne, co prowadziło do lęku u świadków przed formułowaniem myśli, powodowanego przypuszczeniem, iż ich wypowiedź zostanie zdyskredytowana i uznana za bezwartościową, a także,

3) art. 232 k.p.c. w związku z art. 3 k.p.c. oraz art. 6 k.c. poprzez:

a) naruszenie zasady kontrydiktoryjności, polegające na zastąpieniu arbitralną i wadliwą opinią biegłego sądowego obowiązku strony powodowej reprezentowanej przez profesjonalnego pełnomocnika wskazywania dowodów dla stwierdzenia faktów, z których strona ta zamierzała wywieść korzystne dla siebie skutki prawne;

b) nieprzeprowadzenie postępowania dowodowego na okoliczność ustalenia, czy, kiedy i w jaki sposób został zmieniony teren przez budynkiem nr (...) przy ul. (...), pomimo wniosków dowodowy z dokumentów i osobowych, oraz twierdzeń w tym zakresie pozwanej, podczas gdy ustalenie, iż doszło do takich zmian zgodnie z opinią biegłego sądowego J. G. (1) oraz eksperta D. K. oznacza, iż przyczyna szkody leży w działaniach sąsiada Powodów i samych Powodów, a nie pozwanej (potwierdzają to też inż. M.);

1) art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 232 k.p.c. poprzez:

a) dowolne ustalenie stanu faktycznego sprawy w sposób sprzeczny ze zeznaniami wszystkich świadków oraz poprzez bezpodstawne uznanie zeznań tych świadków za niewiarygodne, a także poprzez pominięcie zeznań świadków uznanych za wiarygodnych, natomiast ustalenie faktów w oparciu o wyjaśnienia powódki oraz wyrwane z kontekstu fragmenty zeznań świadków, którzy de facto nie mieli nic do powiedzenia w przedmiotowej sprawie w zakresie doniosłym dla rozstrzygnięcia, a także poprzez przypisywanie świadkom przez Sąd I instancji twierdzeń, które nie miały miejsca, a także brak wszechstronnego rozpatrzenia zebranego w sprawie materiału dowodowego w szczególności, pominięcie spójnych, logicznych zeznań wszystkich świadków, pominięcie opinii wydanej w sprawie przez biegłego J. G. (1), pominięcie opinii wydanych przez ekspertów, a oparcie arbitralnego rozstrzygnięcia wyłącznie na z góry powziętym założeniu o istnieniu odpowiedzialności po stronie pozwanej;

b) przyjęcie odpowiedzialności po stronie pozwanej na podstawie odosobnionej opinii biegłego G. D. (1), sprzecznej z pozostałymi zgromadzonymi w sprawie dowodami, takimi jak opinie innych ekspertów oraz zeznania świadków i dokumenty, czyli wbrew zgromadzonym w sprawie dowodom;

4) art. 227 k.p.c., art. 233 §1 k.p.c. w związku z art. 278 § 1 k.p.c. poprzez przyjęcie, że opinia biegłego G. D. (1) w zakresie budownictwa ogólnego i konstrukcji budowlanych wraz z wydanymi opiniami uzupełniającymi wespół z ustnymi wyjaśnieniami złożonymi na rozprawach, zawierają wiadomości specjalne i prowadzą do ustalenia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, podczas gdy oparta została ona na arbitralnych założeniach przyjętych a priori przez biegłego i materiałach oraz informacjach uzyskanych od osób postronnych w szczególności na obserwacjach i wnioskach pana S. M. (1), który wykonał opinię prywatną dla powódki i która stanowi załącznik do opinii pana D.;

5) art. 286 k. p. c. w związku z art. 316 § 1 k.p.c. poprzez:

a) odmowę przeprowadzenia dowodu z opinii innego biegłego w zakresie budownictwa ogólnego i konstrukcji budowlanych w sytuacji, kiedy opinia biegłego G. D. (1) pozostaje w jaskrawej sprzeczności z opinią innego biegłego powołanego w tej sprawie (J. G. (1)) oraz z opiniami ekspertów powołanych przez strony, a poza tym jak zauważył Sąd I instancji zawiera poważne wewnętrzne sprzeczności i z uwagi na jej treść, a także treść wyjaśnień ustnych biegłego budzi poważne wątpliwości co do wiedzy specjalnej biegłego w zakresie objętym niniejszą sprawą,

b) poprzez odmowę wykonania opinii w niezależnym laboratorium np. na Politechnice (...) lub Akademii (...) w K. próbki elementów zamienny betonowych z miejsc zawilgoconych na okoliczność ustalenia ich wodoszczelności, pomimo, iż na konieczność taką wskazuje jednoznacznie opinia biegłego pana J. G. (1) wydana w niniejszej sprawie a ponadto poprzez arbitralne uznanie opinii za zbędną i bezprzedmiotową;

7) art. 227 k.p.c. poprzez prowadzenie postępowania dowodowego wyłącznie w zakresie ustalenia, czy i ewentualnie kto i kiedy dokonał zmian w zakresie zagospodarowania terenu przez budynkiem powodów, podczas gdy w zaskarżonym wyroku Sąd I instancji wskazał, iż owa kwestia jest bez znaczenia w sprawie, a zatem z powyższego wynika, iż nie było wcale prowadzone postępowanie dowodowe w zakresie ustalenia faktów relewantnych w sprawie;

8) art. 224 § 1 k.p.c. poprzez nieprzeprowadzenie przez Sąd I instancji dowodów doniosłych w sprawie (skoro Sąd odmówił dopuszczenia dowodów z opinii innego biegłego i instytutu badawczego, a ponadto nie dopuścił świadków do swobodnej wypowiedzi, a także ograniczył strony w ich prawie do zadawania pytań świadkom);

9) art. 232 k.p.c. polegające na:

a) odmowie dopuszczenia dowodów wskazywanych przez powodów, tym samym naruszono jedna z naczelných zasad postępowania cywilnego, która znajduje swoje zakotwiczenie w Konstytucji RP, czyli zasadę kontrydiktoryjności, skoro bowiem strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne, to oznacza, że sąd ma obowiązek tego rodzaju dowody dopuścić, czego w niniejszej sprawie nie uczynił, nie tylko poprzez uniemożliwienie zadawania pytań świadkom oraz uniemożliwienie świadkom swobodnych wypowiedzi, ale też poprzez odmowę dopuszczenia dowodu z opinii innego biegłego z zakresu budownictwa ogólnego i konstrukcji

budowanych, skoro istniała taka potrzeba, a także opinii instytutu badawczego na okoliczność ustalenia istnienia wodoszczelności zastosowanego w budynku powodów betonu;

b) naruszenie naczelnej zasady postępowania cywilnego, zasady kontradiktoryjności wyrażającej się w tym, iż "strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Sąd może dopuścić dowód niewskazany przez stronę", a z którego to prawa do prezentowania dowodów, którego nie respektował Sąd I instancji, odmawiając ich dopuszczenia lub uchylając licznie zadawane świadkom pytania;

10) art. 235² § 1 k.p.c. poprzez pominięcie dowodów wnioskowanych przez pozwaną, a które nie znalazły się w katalogu zawartym w powołanej normie, sąd może pominąć dowód wyłącznie w enumeratywnie wskazany w tym przepisie, a zatem z uwagi na fakt, iż żaden z przypadków nie miał w niniejszej sprawie miejsca, to odmowa dopuszczenia dowodów (z opinii innego biegłego i/lub instytutu badawczego) stanowi naruszenie powołanej normy;

11) art. 271 § 1 k.p.c., poprzez uniemożliwienie świadkom swobodnej wypowiedzi, wbrew treści powołanej normy, z której wynika, iż sąd nie może świadka w jego wypowiedzi ograniczać;

II. naruszenie przepisów prawa materialnego tj.:

1) art. 6 k.c. w związku z art. 361 § 2 k.c. poprzez błędne przyjęcie, że strona powodowa przeprowadziła dowód potwierdzający istnienie zdarzenia (wykonania przez pozwaną aktualnie istniejącego zagospodarowania działki przed budynkiem powodów oraz na okoliczność tego, że został wykonany, przedłożony pozwanej i zatwierdzony, ew. zapłacony projekt sposobu tego zagospodarowania), które doprowadziło do powstania szkody po stronie powodów, do której naprawienia zobowiązana jest pozwana i równocześnie, że szkoda ta podlega naprawieniu przez pozwaną oraz że powodowie wykazali wysokość dochodzonego odszkodowania;

2) art. 361 § 1 i § 2 k.c. w związku z art. 471 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie polegające na bezpodstawnym przyjęciu, że strona pozwana nienależycie wykonała swoje zobowiązanie, a przekazany powodom budynek w sierpniu 2005 roku był obciążony wadą skutkującą odpowiedzialnością odszkodowawczą pozwanej, podczas gdy w rzeczywistości w tej dacie budynek był wolny od jakichkolwiek wad, a szkoda jest następstwem późniejszych działań powodów;

3) art. 472 k.c. w zw. z art. 355 k.c. poprzez bezpodstawne przyjęcie, iż pozwana nie udowodniła, że nie ponosi winy, gdyż wypełniła swoje zobowiązanie z należytą w danych okolicznościach starannością, w sytuacji, kiedy postępowanie dowodowe w zakresie w jakim zostało przeprowadzone wskazywało wyraźnie, iż brak jest zdarzenia, z którym przepisy łączą odpowiedzialność pozwanej, albowiem to nie pozwana zmieniła niezgodnie z projektem podjazd, a także nie pozwana źle wykonała izolacje budynku.

Nadto, strona pozwana wniosła o wyłączenie biegłego G. D. (1) od udziału w sprawie na podstawie art. 281 k.p.c. w zw. z art. 49 k.p.c., na podstawie art. 380 k.p.c. rozpoznaniem postanowieniem dowodowych wydanych na rozprawach w dniach 10.05.2017r., 17.10.2018r., 6.12.2019r. oddalających wnioski dowodowe pozwanej, a nadto wniosła o przeprowadzenie dowodu z opinii innego biegłego na okoliczność przyczyn wystąpienia zawilgoceń, ustalenia procesu budowlanego nieruchomości powodów, przyczyn ustalenia uszkodzeń w budynku powodów oraz oceny czy wykonane roboty budowlane zostały wykonane zgodnie z projektem i zasadami sztuki budowlanej. Nadto, wniosła o przeprowadzenie przez Sąd Apelacyjny dowodu z opinii instytutu naukowego próbki elementów betonowych z miejsc zawilgoconych na okoliczność ustalenia ich wodoszczelności.

W odpowiedzi na apelację powodowie wnieśli o jej oddalenie oraz zasądzenie na ich rzecz zwrotu kosztów postępowania.

W toku postępowania apelacyjnego postanowieniem z dnia 10 grudnia 2021r. postępowanie apelacyjne w części dotyczącej powództwa J. R. zostało zawieszono z uwagi na śmierć powoda na podstawie art. 174§1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 391§1 k.p.c. Następnie, postanowieniem z dnia 5 kwietnia 2022r. zawieszono postępowanie zostało podjęte

z udziałem następców prawnych zmarłego powoda J. O. R. i M. R.-M. (akt poświadczenia dziedziczenia z dnia 25 stycznia 2018r., Rep. (...)). Powódki podtrzymały dotychczasowe stanowisko w sprawie, również w zakresie roszczenia zmarłego powoda.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zarzuty podniesione w apelacji nie zasługiwały na uwzględnienie, bowiem ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy oraz rozważania prawne uznać należy za prawidłowe. Ustalenia faktyczne sprawy Sąd Apelacyjny przyjmuje w całości za własne.

Ustosunkowując się do obszernych zarzutów dotyczących naruszenia prawa procesowego, w pierwszej kolejności odnieść należy się do zarzutu naruszenia art. 233§1 k.p.c. Apelujący wskazuje, że dokonanie przez Sąd I instancji oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego nastąpiło w sposób dowolny, wbrew zasadom logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego. Zarzut ten uznać za nietrafny. Zgodnie z ww. art. 233§1 k.p.c., Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Ramy swobodnej oceny dowodów są określone wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego, regułami logicznego rozumowania oraz pewnego poziomu świadomości prawnej, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i wając ich moc oraz wiarygodność odnosi je do pozostałego materiału dowodowego. Wszystkim wskazanym wyżej kryteriom odpowiada ocena dowodów dokonana przez Sąd pierwszej instancji. Zarówno ocena dowodów osobowych, dokumentów, jak i opinii biegłego sądowego dokonana została w sposób obiektywny, rzetelny i wszechstronny. Nie można również zarzucić, by Sąd pierwszej instancji na tle przeprowadzonych dowodów budował wnioski, które z nich nie wynikają. Zasadniczy spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do ustalenia przyczyn zawilgocenia ścian budynku powodów, przy czym powodowie upatrywali ich w naruszeniu zasad sztuki budowlanej przez stronę pozwaną przy wznoszeniu budynku, a strona pozwana – w zmianie sposobu zagospodarowania terenu wokół budynku dokonanej przez powodów oraz właścicieli sąsiedniego budynku nr (...).

Ustalenia Sądu Okręgowego, zgodnie z którymi powodowie nie dokonywali żadnych zmian w zagospodarowaniu terenu, a wszystkie przebudowy podjazdu były skutkiem działań strony pozwanej, są ustaleniami wynikającymi ze zgromadzonego materiału dowodowego. Podstawą ww. ustaleń są przede wszystkim wiarygodne i spójne zeznania powódki M. M. (1), potwierdzone zeznaniami I. P. oraz B. P.. Jest przy tym oczywiste, że najpełniejsze informacje na temat zagospodarowania terenu wokół domu powodów musi mieć z racji bycia jego właścicielem, mieszkającym w tym budynku powódka oraz jej najbliżsi sąsiedzi. Fakt zmiany sposobu zagospodarowania terenu, jak trafnie wskazał Sąd I instancji, w stosunku do zapisów w tym zakresie wynikających z projektu, uznać należy za niewątpliwą. Okoliczność ta wprost wynika z protokołu Nr (...), podpisanego między stronami w dniu 17.04.2004r. (k. 680-682). W załączniku nr (...) do ww. protokołu pod punktem 6 wskazane zostało, iż nastąpi poszerzenie płyty schodów zewnętrznych (przystosowanie do podjazdu), co dodatkowo zwiększyło koszty. Błędnie strona pozwana, wskazując na treść powyższego załącznika stara się podważyć ustalenie Sądu, zgodnie z którym zrezygnowano z planowanego wejścia (trzech schodów) i zastąpiono go podjazdem, tak aby mógł wjeżdżać wózek inwalidzki. Istota ww. ustaleń przede wszystkim sprowadza się do kwestii uzgodnienia między stronami innego sposobu zagospodarowania terenu wokół domu powodów niż przewidziany w projekcie oraz takiego ukształtowania terenu, że możliwy stanie się wjazd wózkiem inwalidzkim (co wynikało ze stanu zdrowia powódki O. R.). Konieczność dokonania zmiany sposobu wejścia do domu wynika również wprost z zeznań świadka I. P., która – jak zeznała – sama zwróciła uwagę powódce na konieczność dostosowania wejścia do domu do potrzeb O. R.. Ponadto, w aktach (...) znajduje się na k. 152 projekt zmian lokatorskich budynku (...) (powodów), w którym zaznaczone zostało poszerzenie płyty wejściowej i pozostawienie marek pod ew, przyszłą rampę, sporządzony przez Biuro (...), które to biuro sporządzało znajdujące się w aktach projekty osiedla przy ul. (...). Nie mogą mieć także decydującego znaczenia zeznania świadka W. D., projektanta osiedla przy ul. (...). Pomimo, że świadek ten zeznał, że do niego nie zwracano się o zmianę projektu i nikt nie informował o takiej zmianie, a ze zdjęć do nagrody wynikało, że wszystko zostało wykonane zgodnie z projektem, strona pozwana zaakceptowała zmianę podjazdu celem umożliwienia poruszania się wózkiem inwalidzkim (protokół nr (...)) – k. 680-682). Powyższe wskazuje, że zmiana sposobu zagospodarowania terenu wokół domu powodów

została uzgodniona między stronami. Konsekwencje ewentualnego braku wprowadzenia ww. zmian do projektu architektonicznego obciążają stronę pozwaną jako inwestora, prowadzącego budowę osiedla. Ma rację apelująca, że sama zmiana podjazdu jest niewątpliwa. Nietrafne jednakże są wywody zawarte w apelacji, zgodnie z którymi zmiana podjazdu została dokonana przez pozwaną wyłącznie poprzez poszerzenie płyty schodów zewnętrznych i żadne inne zmiany nie były przez nią dokonywane. Brak bowiem podstaw do zakwestionowania zeznań powódki M. M. (1) w tym zakresie, która dokładnie i szczegółowo zeznawała, że zgłosiła pozwanej wadliwe w jej ocenie wykonanie wejścia do budynku, albowiem na podjeździe znajdował się schodek. Po zgłoszeniu niezgodności, przy następnej wizycie na budowie, powódka stwierdziła przebudowanie wejścia na takie, jakie jest w chwili obecnej. Powyższe zeznania uznać należy za logiczne – skoro celem dokonywania zmian miała być możliwość wjazdu wózkami bezpośrednio do budynku, jakkolwiek schodek był przez powodów nie do zaakceptowania. Jeżeli nawet przyjąć, że protokół nr (...) nie obejmował takiej zmiany podjazdu, jak ostatecznie została wykonana, to i tak z materiału dowodowego wynika, że zmianę tę, po interwencji powódki M. M. (1) wykonała strona pozwana. W ocenie Sądu Apelacyjnego, apelująca zbyt dużą wagę przywiązuje do pewnych nieścisłości w zeznaniach świadków (np. I. P.), które z uwagi na upływ czasu od opisywanych w zeznaniach zdarzeń (około 10 lat) mogły nie odzwierciedlać wszystkich szczegółów. Z zeznań świadka wynika, że po wybudowaniu domu powodów, okazało się, że nie ma pochylni, co jest zgodne z zeznaniami powódki, wskazującej na istnienie schodka. Istotne jest, że z zeznań powódki oraz ww. świadka wynika fakt przebudowania terenu przed budynkiem powodów i dokonania tego przez stronę pozwaną. Powyższych ustaleń nie podważają zeznania pozostałych świadków przesłuchanych w sprawie. W szczególności świadek D. K. zapoznał się z budynkiem powodów oraz terenem wokół niego dopiero w 2009r., stwierdzając, że teren nie jest ukształtowany tak, jak w projekcie (w projekcie nie odnotowano zmiany wynikającej z protokołu nr (...)). Podstawą zakwestionowania zeznań powódki nie mogły być również zeznania świadka M. K., który słuchany na rozprawie w dniu 11.01.2016r. (k. 576) przyznał, że podjazd był dostosowywany dla osób niepełnosprawnych, ale dokładnych okoliczności nie pamięta. Także świadek W. Z. zeznał, że nie pamięta, co było faktycznie na gruncie, jak (...) kończyła prace (k. 576). Z kolei świadek I. C., zeznała, że przed każdym domem był trawniczek oraz że były różnice poziomów, ale jednocześnie świadek zeznał, że nie może opisać, jak wyglądał teren przed domem powódki w sierpniu 2005r. (co zresztą jest oczywiste z uwagi na upływ czasu). Wyglądu terenu przed domem powodów w 2005r. nie pamiętał także świadek R. W.. Nie mogły stanowić podstawy ustaleń zeznania świadka K. W. (projektant części drogowej przy ul(...)), bowiem zeznała ona, że w okresie oddawania budynków, wszystko było tak, jak w projekcie (co jest niezgodne z twierdzeniami pozwanego o wykonaniu zmiany wynikającej z protokołu nr (...)), a jednocześnie świadek zeznała, że nie pamięta, jak wyglądał podjazd przed domem powodów. Świadek R. D. (2) teren koło domu powodów zobaczył we wrześniu 2006r. Świadek K. P., wykonujący kostkę przed domami przy ul(...) zeznał, że przed każdym domem kostka była wykonywana tak samo i nie było schodków ani podjazdów dla niepełnosprawnych (co koliduje z twierdzeniami samej pozwanej o wprowadzeniu zmian w ukształtowaniu wejścia do domu powodów). Trafnie Sąd Okręgowy wskazał, że nagrania z reportażu telewizyjnego nie obrazują stanu podjazdu do budynku w sierpniu 2005r., bowiem wykonane zostały z czerwca 2005r. Ponadto, świadek P. J. zeznał, że w 2005r. realizując program dla TVP nie zaobserwował żadnych zmian przed domem powodów, pomimo, że zgodnie z protokołem nr (...) teren przed tym domem powinien być inny niż przed pozostałymi. Zeznania powódki M. M. (1) potwierdzają zeznania świadka B. P., która podała, że wydaje jej się, że u powodów od początku było tak, jak jest, co rozumieć należy w ten sposób, że w trakcie użytkowania domu powodowie nie dokonywali zmian w zakresie podjazdu i wejścia do budynku. Co istotne, świadek opisała sposób realizacji swojej reklamacji zgłoszonej u strony pozwanej – po zgłoszeniu zapadnięcia się podjazdu, podjazd został naprawiony (wybrukowany). Potwierdza to zeznania powódki, która podała, że zgłosiła u pozwanego reklamację co do wejścia prowadzącego do budynku i zaraz potem zostało ono przebudowane. W kontekście ww. dowodów, a zwłaszcza w kontekście uznanych za wiarygodne zeznań powódki M. M. (1) za niewiarygodne uznać należy zeznania świadka I. W., która wskazywała, że teren przed domem powódki ukształtowany został z jednym schodkiem, a zmianę terenu na jednolity podjazd zaobserwowała dopiero w 2010r. Niekwestionowane jest, że J. R. już w 2008r. zawiadomił pozwaną o pojawiającej się wilgoci. Sprzecznym z zasadami logicznego rozumowania jest, aby w czasie sporu z pozwaną powodowie dokonywali przeróbki terenu przed domem bez informowania pozwanej o takim fakcie. Ponadto, świadek jak wskazano wyżej, B. P. zeznała, że żadnej przebudowy podjazdów, poza pracami w ramach reklamacji, nie było.

Podsumowując powyższe rozważania, ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego, zgodnie z którymi teren przed domem powódki został ukształtowany przez stronę pozwaną, w wyniku reklamacji złożonej przez powodów, a dotyczącej braku podjazdu dla wózków inwalidzkich, uznać należy za prawidłowe. Dokonane one zostały na podstawie zeznań powódki M. M. (1), ocenionych zasadnie jako w pełni wiarygodne. Prawidłowe i zgodne z zebrany materiał dowodowy są także ustalenia co do przebudowy przez stronę pozwaną terenu przed budynkiem nr (...), co wynika z uznanych za wiarygodne zeznań B. P. (potwierdzonych zeznaniami świadka J. P.).

Całkowicie chybione są zarzuty dotyczące uniemożliwienia świadkom składania swobodnych zeznań i naruszenia art. 271 k.p.c. oraz naruszenia art. 232 k.p.c. w zw. z art. 3 k.p.c. oraz art. 6 k.c. poprzez uchylania pytań kierowanych do świadków poza pytaniami dotyczącymi zmian terenu przed budynkami nr(...) i (...). Skoro strona pozwana wskazywała na brak swojego zawinienia w zamakaniu ścian budynku powodów podnosząc, iż zamakanie jest skutkiem niewłaściwej zmiany sposobu zagospodarowania terenu przed budynkami powodów oraz przez budynkiem nr (...) właśnie te okoliczności były okolicznościami istotnymi podlegającymi ustaleniu na podstawie zeznań świadków. Wbrew twierdzeniom apelującej, świadek przede wszystkim winien odpowiadać na zadawane pytania, a nie prezentować wszystko, co chce przedstawić w sprawie.

Przechodząc do zarzutów dotyczących niewłaściwej oceny dowodu z opinii biegłego sądowego G. D. (1) w pierwszej kolejności odnieść należy się do złożonego wniosku o wyłączenie biegłego na podstawie art. 281§1 k.p.c. w zw. z art. 49 k.p.c. Na uzasadnienie ww. wniosku strona pozwana podała, że biegły podtrzymuje swoje stanowisko, pomimo, że jest ono sprzeczne z opiniami innych biegłych, ponadto stawiał się bez wezwania na rozprawę w dniu 6 grudnia 2019r., nie chciał za dodatkowe czynności wynagrodzenia, a przed rozprawą prowadził ożywioną i serdeczną dyskusję ze stroną powodową i jej pełnomocnikiem. Na rozprawie w dniu 30 maja 2022r. biegły oświadczył, że w jego ocenie nie zachodzą podstawy do jego wyłączenia. O rozprawie przed Sądem Okręgowym w Krakowie został zawiadomiony telefonicznie przez sekretariat sądu, z tego też względu stawiał się na rozprawę. Biegły oświadczył, że z żadną ze stron nie utrzymuje stosunków mogących uzasadniać wniosek o wyłączenie, a rozmowa przed rozprawą nie dotyczyła przedmiotu sprawy.

W ocenie Sądu Apelacyjnego wnioski o wyłączenie biegłego nie zasługiwały na uwzględnienie. Nie wykazano, aby istniały jakiegokolwiek okoliczności mogące wywoływać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności biegłego. Po pierwsze, fakt podtrzymywania swojej opinii, niebędącej zbieżną z opiniami innych biegłych, nie świadczy o braku bezstronności biegłego. Biegły ma prawo i obowiązek przedstawienia własnej opinii, która podlega ocenie przez Sąd. Ponadto, prowadzenie ze stronami (lub jedną ze stron) rozmowy w budynku sądu podczas oczekiwania na rozprawę nie może rodzić wątpliwości do bezstronności biegłego, tym bardziej, że biegły sporządzając opinię może co do zasady kontaktować się ze stronami i prowadzić z nimi rozmowy. Jak wskazał biegły, o terminie rozprawy w dniu 6.12.2019r. został zawiadomiony przez sekretariat sądu. Dodatkowo, z protokołu rozprawy 13.11.2019r. wynika, że biegły poinformowany został o terminie rozprawy w dniu 6.12.2019r. na wcześniejszej rozprawie. Wobec powyższego, wniosek podlegał oddaleniu.

Sąd Apelacyjny podziela za Sądem Okręgowym wnioski wynikające z opinii biegłego G. D. (1). Biegły sporządził zarówno opinię w toku postępowania o zabezpieczenie dowodu (...), jak i w toku niniejszego postępowania (opinie pisemne i ustne), w tym uzupełniającą ustną dodatkowo przed Sądem Apelacyjnym. W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku znajduje się szczegółowe omówienie przyczyn, dla których opinia biegłego G. D. uznana została wiarygodną. W szczególności, biegły przedstawił logiczne i rzetelne wyjaśnienie przyczyn pojawienia się wykwitów wilgoci w budynku powodów, jednocześnie wyjaśniając, że sam projekt budynku wykonany został w sposób prawidłowy. Projekt był możliwy do realizacji, jednakże na etapie prac wykonawczych doszło do błędów polegających na niedokładnym wykonaniu izolacji poziomej, w szczególności braku połączenia poziomej izolacji ścian fundamentowych z izolacją podposadzkową pomieszczeń parteru budynku. Podzielając całość rozważań Sądu Okręgowego w zakresie wiarygodności ww. dowodu, wskazać należy dodatkowo, że na rozprawie apelacyjnej w dniu 30 maja 2022r. biegły podtrzymując wcześniejsze opinie, wyjaśnił, że sam fakt zmiany sposobu zagospodarowania terenu wejścia do budynku i wjazdu do garażu nie ma znaczenia dla zawilgoceń w budynku powodów, albowiem nie ma zmian w zakresie poziomu wejścia do budynku i wjazdu do garażu, a wymagane spadki zostały zachowane. Położenie kostki

brukowej, posiadającej szczeliny, przy zachowaniu odpowiedniego spadku, również nie ma znaczenia dla wystąpienia ww. zawilgoceń. Biegły wyjaśnił, że nawet przy przyjęciu, że użyty przez stronę pozwaną beton ma właściwości betonu wodoszczelnego (co wykazać chciała strona pozwana (wnosząc o dopuszczenie dowodu z opinii instytutu badawczego), w budynku powinna zostać wykonana izolacja pionowa i pozioma. Taka izolacja w budynku znajduje się (wraz z podsypką zasypową, co przemawia przeciwko zastosowaniu wskazywanej przez apelującą metody tzw. „białej wanny”), jednakże brak jest odpowiedniego połączenia pomiędzy izolacją poziomą podposadzkową a izolacją poziomą ściany fundamentowej. Istotne jest również, iż w ocenie biegłego, przy wadliwości wykonania izolacji jak w budynku powodów, zawilgocenie ścian może nie nastąpić od razu. Czas ich wystąpienia uzależniony jest od poziomu wód gruntowych i warunków atmosferycznych. Zawilgocenia mogą pojawić się nawet kilka lat po rozpoczęciu użytkowania budynku. Biegły wyjaśnił, że skoro przeprowadzony przez powód remont budynku polegał na uszczelnieniu pachwiny i połączeniu izolacji poziomej podposadzkowej z poziomą izolacją pod ścianami konstrukcyjnymi i to doprowadziło do likwidacji zawilgoceń, to zasadne jest przyjęcie, iż właśnie brak połączenia ww. izolacji był przyczyną zawilgocenia. Powyższy tok rozumowania uznać należy za logiczny. Odnosząc się do akcentowanych przez apelującą sprzeczności wniosków opinii G. D. (1) z treścią opinii J. G. (1) podkreślić należy, że zgodnie z tą ostatnią opinią, przyczyną wystąpienia uszkodzeń w postaci zamoknięcia ścian jest podciągnięcie wody z warstwy pod podłogą. Ten wniosek jest zgodny z wnioskami biegłego G. D., który wskazał, że cały problem związany z zawilgoceniem ma swoją przyczynę w zjawiskach kapilarnych. Biegły J. G. wskazał kilka możliwych przyczyn pojawienia się wody pod podłogą: wykonanie jakiś elementów betonowych lub żelbetonowych bez domieszki krystalicznej P. A. (lub z mniejszą domieszką niż 2 kg/m²), woda przedostaje się przez elementy wykonane z betonu zwykłego przebijającego płytę posadzkową lub woda przedostaje się z budynku (...). Tak, jak wskazał biegły G. D. (1) na rozprawie w dniu 30 maja 2022r. opinia J. G. nie była kategoryczna. Jednakże bez względu na to, która ostatecznie przyczyna z przyczyn wskazywanych przez J. G. okazałaby się powodem zawilgocenia, i tak odpowiedzialność za szkodę powstałą po stronie powodów ponosiłaby strona pozwana. Ona bowiem wykonała budynek powodów oraz budynek (...), a w toku postępowania nie wykazane zostało, aby właściciele budynków nr (...), przed ujawnieniem się szkody w budynku powodów, wykonywali samodzielnie jakieś przebudowy, w tym zmiany w sposobie zagospodarowania terenu przed budynkami. Zauważyć należy także, że wadliwe wykonanie izolacji przez stronę pozwaną wynika także z opinii rzeczoznawcy S. M. (2). Sporządzona przez niego opinia była prywatną opinią sporządzoną na zlecenie powódki M. M. (1), jednakże potwierdza trafność opinii biegłego G. D. (1). Odnosząc się natomiast do treści opinii sporządzonej przez D. K., to z opinii tej wynika, iż zawilgocenie garażu jest skutkiem braku właściwego zabezpieczenia ściany zewnętrznej izolacją pionową przeciwwodną, przy uwzględnieniu istniejącego poziomu terenu, niezgodnego z dokumentacją projektową. Również i ta opinia wskazuje zatem, iż to strona pozwana odpowiada za zawilgocenia, bowiem – jak wykazało to przeprowadzone postępowania dowodowe - to ona ukształtowała teren przed budynkiem.

W świetle uznania opinii biegłego G. D. (1) za wyczerpującą, spójną i logiczną, brak było podstaw do dopuszczania dowodu z opinii innego biegłego sądowego oraz opinii z instytutu naukowego. Oddalenie zgłoszonych w tym zakresie wniosków dowodowych strony pozwanej było prawidłowe.

Chybione są zarzuty naruszenia prawa materialnego, których sformułowanie było konsekwencją podniesionych w apelacji naruszeń prawa procesowego. Jak to zostało omówione wyżej, powodowie wykazali, że powstanie szkody po ich stronie nastąpiło na skutek wadliwego wykonania budynku przez stronę pozwaną, a zatem to strona pozwana obowiązana jest do jej naprawienia. Brak zatem postaw do przyjęcia, że doszło do naruszenia art. 471 k.c., 361§1 i 2 k.c. w zw. z art. 6 k.c., art. 472 k.c. oraz art. 355 k.c. Na wysokość szkody poniesionej przez powodów złożyły się: kwota uiszczona już przez powodów celem osuszenia garażu oraz koszt niezbędnych prac remontowych wyliczony przez biegłego.

Na koniec należy wskazać, iż aczkolwiek śmierć powoda J. R. nastąpiła w dniu 8 stycznia 2018r. tj. przed wydaniem zaskarżonego wyroku, w ocenie Sądu Apelacyjnego nie zachodziła podstawa do stwierdzenia nieważności postępowania na podstawie art. 379 pkt 2 k.p.c. Następcami prawnymi zmarłego powoda są bowiem M. M. (1) i O. R., które występowały w sprawie od początku postępowania również jako powódki. Stanowisko wszystkich powodów było jednakowe, w tym również na etapie postępowania apelacyjnego (oświadczenie powódek jako spadkobierczyń J.

R. zawarte w piśmie z dnia 24 marca 2022r.). W takiej szczególnej sytuacji procesowej zasadne było wydanie wyroku reformatoryjnego na podstawie art. 386§1 k.p.c. i zasądzenie dochodzonej należności na rzecz powódek M. M. (1) i O. R.. Z uwagi na brak podstaw do przyjęcia solidarności po stronie wierzycieli, zaskarżony wyrok podlegał zmianie poprzez zasądzenie całości dochodzonej kwoty przy uwzględnieniu udziałów powódek we własności nieruchomości, w tym także wynikających z dziedziczenia po J. R.. W tym zakresie wskazać należy, że o solidarnym charakterze zobowiązania decyduje formalne ustanowienie solidarności. Zgodnie z art. 369 k.c., zobowiązanie jest solidarne, jeżeli wynika to z ustawy lub czynności prawnej. Przytoczona zasada odnosi się zarówno do solidarności biernej dłużników, jak i czynnej solidarności wierzycieli. W sprawie nie wykazane zostało, aby roszczenia z umowy zawartej ze stroną pozwaną były roszczeniami solidarnymi, brak także konkretnego przepisu ustawy, który określałby solidarność po stronie powódek. Wobec powyższego, na rzecz powódki M. M. (1) zasądzona została kwota 87394,74 zł ($1/2 + 1/8 = 5/8$) całości dochodzonej należności, a na rzecz powódki O. R. – kwota 52 436,85zł ($1/4 + 1/8=3/8$). W zakresie żądania odsetkowego, przyjmując za trafne co do zasady stanowisko Sądu Okręgowego w zakresie wymagalności roszczenia, opierające się o przepis art. 455 k.c., Sąd Apelacyjny uwzględnił, że wezwanie do zapłaty przed wniesieniem pozwu skierowała do strony pozwanej wyłącznie M. M. (1), stąd też w zakresie należności jej przysługującej, a wynikającej z udziału we współwłasności (według stanu prawnego na dzień wezwania tj. $1/2$), ustawowe odsetki od kwoty 69 915,79 zł zasądzone zostały na rzecz ww. powódki od dnia 28 maja 2014r. tj. od następnego dnia po upływie 7 dniowego terminu wskazanego w wezwaniu do zapłaty z dnia 20 maja 2014r. Z kolei roszczenie J. R. i O. R. stało się wymagalne na skutek doręczenia stronie pozwanej odpisu pozwu, co nastąpiło w dniu 23 lipca 2015r., a zatem odsetki od kwoty im przysługującej należne były od 24 lipca 2015r. Zmiana daty zasądzenia odsetek skutkowałą częściowym oddaleniem powództwa w zakresie roszczenia odsetkowego, a w konsekwencji - częściowym uwzględnieniem apelacji.

Wobec powyższego, orzeczono jak w sentencji wyroku na podstawie art. 386§1 k.p.c. oraz art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c., przyjmując, że powódki przegrały sprawę na tym etapie postępowania jedynie nieznacznie, co uzasadniało obciążenie całością kosztów strony pozwanej. Na łącznie zasądzone koszty złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika, obliczone na podstawie §2 pkt 6 w zw. z §10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie.

SSA Beata Kurdziel